

ЗНАЧЕННЯ І РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

**КАЛЮЖНА Ю.П., АСИСТЕНТ,
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Розглядаються різні наукові точки зору та вивчення думок провідних теоретиків визначення інвестицій. Аналізується вплив на розвиток сільського господарства та наслідки залучення інвестицій на діяльність сільськогосподарських підприємств.

In article are considered different scientific standpoint and studies of the thoughts leading theorist of the determination investment. The influence is Analysed upon development of the agriculture and effects of attraction investment on activity agricultural enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні інвестиційна діяльність стимулюється державою через її інвестиційну політику, швидкими темпами формується інвестиційна структура. Однак, говорячи про усі ці позитивні зрушення в процесі інвестування економіки, ми відмічаємо, що вони майже не торкнулись такої важливої для неї галузі як сільське господарство.. У зв'язку із сказаним вище особливої актуальності набуває питання дослідження економічної природи інвестицій та визначення їх ролі в процесі розвитку сільського господарства та сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на важливу роль інвестицій у сучасній ринковій моделі економіки та особливу увагу дослідників до цієї ключової економічної проблеми, наукова думка до сих пір не виробила універсального визначення інвестицій, яке б повністю відповідало б потреби як теорії, так і практики. Як відмітив Н.В. Чирик «інвестиції і інвестиційна діяльність чи не найбільш вживані слова нашого економічного сьогодення [1].

Хоча інвестування, як окрема економічна наука, сформулювалась у середині минулого століття, суть поняття інвестицій та їх роль у процесі розширеного відтворення широко обговорювалась провідними теоретиками світової та вітчизняної економічної думки. Сьогодні основні постулати інвестування вивчаються в працях І.О. Бланка, В.В. Сопка, В.П. Завгороднього, І.І. Вініченка, Н.А. Мазура та інших.

Цілі статті. Інвестиції є основою розвитку підприємств, окремих галузей та економіки країни в цілому. Від уміння інвестувати залежить розквіт чи занепад власного виробництва, можливості вирішення соціальних й екологічних проблем, сучасний рівень і потенційний динамізм фізичного, фінансового та людського капіталів. Незважаючи на багатоаспектність наукових досліджень по даній темі, деякі питання, пов'язані з особливостями і напрямками активізації та підвищення ефективності інвестиційної діяльності в аграрному секторі та загалом в сільськогосподарських підприємствах, залишаються недостатньо вивченими.

Метою статті є аналіз різних думок провідних економістів, визначення сутності економічної категорії інвестицій та їх роль у процесі розвитку сільського господарства.

Виклад основного матеріалу. Термін «інвестиція» походить від лат. Invest, що означає «вкладати» - є одним з основоположних і базових в економічній науці. Макконел, взагалі, дає визначення інвестицій, як витрат на будівництво нових заводів, на закупівлю машин і обладнання і тому подібне. Ця думка перегукується з думками ряду вітчизняних економістів радянського періоду, котрі часто ототожнювали поняття «інвестиції» з іншим, більш вузьким поняттям – «капіталовкладення». Це твердження, на нашу думку, є неправильним, оскільки інвестиції також можуть здійснюватись і в оборотні засоби, і в різні фінансові інструменти, а також в окремі нематеріальних активів [2].

В ряді визначень, як, наприклад, Кузнецова А.Я, зазначає, що інвестиції є сукупністю затрат, котрі реалізуються у формі довгострокових вкладень капіталу у промисловість, сільського господарство, транспорт, будівництво та інші галузі народного господарства. Безумовно, окремі форми інвестицій носять довгостроковий характер, однак інвестиції можуть бути і короткостроковими (наприклад, короткострокові фінансові вкладення в облігації) [3].

Слід зазначити, що у сучасній західній літературі часто під інвестиціями розуміють вкладення виключно в цінні папери. Наприклад, такі фундаментальні праці, як «Основи інвестування» Л. Дж. Гітмана і М. Джонка та «Інвестиції» В.Шарпа цілком присвячені цій проблемі. Існування такого визначення можна пояснити широким розвитком фондового ринку у високо розвинутих країнах Заходу. Однак, на нашу думку, таке визначення теж є дещо звуженим. Крім того, вони зазначають, що інвестиції – це спосіб розміщення капіталу, котрий повинен забезпечити збереження чи зростання вартості капітал і принести позитивний розмір прибутку [4].

Аналогічне визначення змісту інвестицій має місце в роботах українських економістів нової хвилі, котрі зазначають, що інвестиції являють собою вкладення капіталу з метою його збільшення. Саме таке трактування знайшло своє відображення у Законі України «Про інвестиційну діяльність», де інвестиції визначаються, як всі види майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької і інших видів діяльності, в результаті якої утворюється прибуток або досягається соціальний ефект [5]. Отже, в широкому розумінні інвестиції є вкладенням капіталу з метою його збільшення.

Як економічна категорія, інвестиції виконують ряд найважливіших функцій, без яких є неможливий нормальний розвиток економіки загалом, так і сільського господарства. Вони є основою для здійснення розширеного відтворення; розробки та впровадження у виробництво нових, прогресивних технологій, підвищення конкурентоспроможності та якості вітчизняної сільськогосподарської продукції, для розвитку соціальної інфраструктури на селі.

Аграрний сектор економіки на сьогодні є одним із найперспективніших напрямків інвестування, оскільки нарощування обсягів інвестицій в галузі є визначальним напрямом розв'язання продовольчої проблеми та засобом для подолання впливу негативних явищ світової фінансової кризи. Саме відродження аграрного сектору економіки потребує обґрунтованого підходу до визначення пріоритетних напрямів використання інвестиційних ресурсів і першочергово їх спрямування на розвиток тих галузей і виробництв, від яких на сучасному етапі можна одержати більший ефект із коротким строком окупності, а також які сприяють вирішенню гострих проблем сільського господарства.

Динаміка обсягів інвестицій в сільське господарство, здійснених за рахунок усіх джерел фінансування, та обсягів валової продукції у сільськогосподарських підприємствах, показано на рисунку.

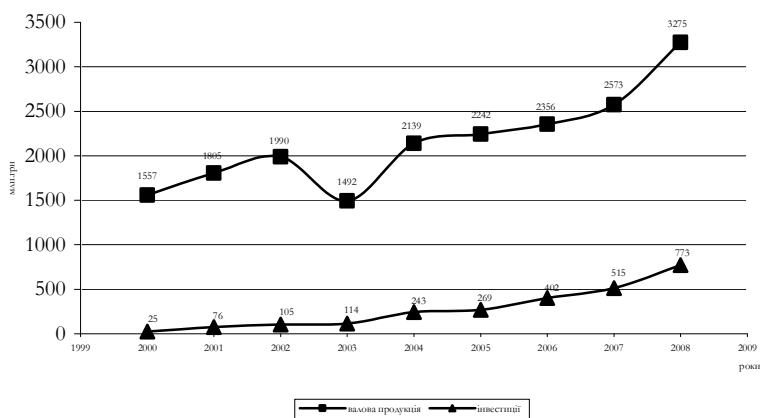

Рис. Динаміка інвестицій в основний капітал і валової продукції в сільськогосподарських підприємствах Полтавської області

Джерело: [6].

В 2008 р. обсяги інвестицій в основний капітал галузі зросли порівняно із 2000р. в 15 разів і становили 772,9 млн. грн. Завдяки цьому збільшилась і валова продукція сільського господарства протягом даного періоду у 1,8 рази і становила в 2008 р. 5729,8 млн. грн.

Аналіз інвестиційної ситуації свідчить, що спостерігається нарощування вкладень в сільське господарство. При чому основними джерелами фінансування її надалі залишаються власні кошти підприємств аграрного сектору; зростають також обсяги залучення інвестиційних ресурсів вітчизняних суб'єктів господарювання та іноземних інвесторів, банківські кредити і кошти населення.

Більшість інвестицій у сільському господарстві припадає на галузі рослинництва, частка яких перевищує 70 %. Характеризуючи структурний склад інвестицій в основний капітал, можемо сказати про позитивний результат у розвитку інвестиційної діяльності в агропромисловому комплексі. Для більш детальнішого огляду проведемо характеристику галузевої структури інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств у Полтавській області в наступній таблиці 1.

**Галузева структура інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств
Полтавської області,
тис. грн.**

Галузь	Роки				
	2001	2005	2006	2007	2008
Інвестиції в основний капітал сільськогосподарських підприємств, всього	76020	268911	401632	510937	772923
У тому числі: рослинництво	60897	236388	366939	459964	623254
тваринництво	7367	20716	25945	43181	149669

За даними таблиці основна частина інвестицій в основний капітал вкладалася у галузь рослинництва. Інвестиційні потреби сільського господарства, передусім тваринництва, задовольняються не повністю, тому ця галузь розвивається в умовах значного дефіциту фінансових і матеріально-технічних ресурсів. У структурі валової продукції сільського господарства частка тваринництва становить майже 40 %, а на його розвиток щорічно виділяється 15-20 %. Великі суми інвестицій необхідні для технічного переоснащення і реконструкції тваринницьких ферм, нарощування поголів'я худоби та підвищення продуктивних якостей тварин.

Висновки. Тісний зв'язок господарства з природно-кліматичними умовами, сезонність виробництва та неможливість виключення будь-якої технологічної операції зумовлюють високу капіталомісткість даної галузі. Ефективність ведення сільського господарства залежить від наявності в підприємствах АПК високоякісного насіння, добрив, засобів захисту рослин та тварин, кормів тощо. Окрім того, зазвичай під час проведення весняно-польових робіт у аграріїв виникають проблеми пов'язані з ростом цін на паливо-мастильні матеріали. Даний факт зумовлює надання особливого значення в процесі сільськогосподарського виробництва інвестуванню.

Окрім економічної інвестиції відіграють також і соціальну роль в процесі відновлення села. По – перше, прихід інвестицій в сільське виробництво стимулює розвиток соціальної інфраструктури на селі. По-друге, інвестиції спричиняють залучення додаткової робочої сили, що в свою чергу зменшує соціальну напругу та підвищує рівень зайнятості сільського населення. Отже, вивчення думок провідних теоретиків економічної думки показало, що за своєю економічною суттю інвестиції є вкладенням капіталу з метою його збільшення та отримання прибутку. Інвестиції відіграють особливу роль в процесі простого та розширеного відтворення, структурних зрушень та максимізації прибутків сільськогосподарських підприємств.

Література.

1. Чирик Н.В. Економічна суть інвестицій: сучасні погляди та концепції // Економіка. Фінанси. Право. / Чирик Н.В. – 2008. – №7. – С. 17-22.
2. Семчик В. І. Інвестиційна діяльність у сільському господарстві: правові аспекти: монографія / Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України / В. І. Демчик, Л. П. Козаченко, П. Ф. Кулинич, Л. О. Панькова., О. А. Поліводський – К. : Юридична думка, 2008. – 252 с
3. Кузнєцова А.Я, Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності / А.. Я. Кузнєцова. Монографія. – Львів: Львівський банківський інститут НБУ, 2005. – 320 с.
4. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності. Монографія. / [ред. Гриньової В.М]. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2002. – 464 с.
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №47. – Ст. 646.
6. Статистичний щорічник Полтавської області за 2008 рік / Головне управління статистики у Полтавській області./ [ред. Т. А. Бугайченко] – П., 2009. – 421 с.